

GEESTEN IN VERWARRING

28 juli 1972

Goedenavond, vrienden.

Het zal u wel bekend zijn dat wij niet alwetend of onfeilbaar zijn, dan wel zulks pretenderen. U zult dus zeker zelf nadenken over alles wat wij over een meer actueel onderwerp te zeggen hebben. Ik zou namelijk uw aandacht willen vragen voor:

GEESTEN IN VERWARRING

De verwarring der geesten, waarop ik doel, is op het ogenblik een nogal stoffelijke zaak, zoals u hebt kunnen constateren. Er zijn immers verschillende factoren op aarde actief geworden die het leven toch wel iets moeilijker dreigen te maken. Ik denk hierbij als voorbeeld aan de situatie rond het Binnenhof, de situatie in Noord-Ierland, de vreemde politieke situatie, zoals deze op het ogenblik in de V.S. ontstaat en zelfs aan de moeilijkheden die India te wachten staan. Al deze wonderlijke situaties blijken voornamelijk het gevolg te zijn van het feit dat de mensen niet meer in staat schijnen te zijn elkaar te begrijpen. In de bijbel wordt verteld hoe de mensen eens een toren wilden bouwen die zou reiken tot in de hemel. God zou hen daarop geslagen hebben met een spraakverwarring. Ofschoon men middels talenpracticums op het ogenblik praktisch alle talen kan leren, blijkt iets als deze spraakverwarring op het ogenblik inderdaad nog te bestaan. Men begrijpt elkaar niet meer.

Wanneer wij bv. uitgaan van inflatiebestrijding - om nog een Haags voorbeeld te nemen - zo kan men de inflatie alleen werkelijk bestrijden, indien men in staat is lonen en prijzen te beheersen, een beperking van de staatsuitgaven tot stand weet te brengen en daarbij toch gelijktijdig een voor de burgers redelijk leefmilieu weet te handhaven. Dat zijn de eisen die men, indien men zich een dergelijk doel stelt, eenvoudig mag en zelfs moet stellen. Maar wat zien wij nu? De een stelt: Allereerst moeten wij tot een beperking van de overheidsuitgaven komen. Neen zegt de ander, allereerst moeten wij komen tot een beheersing van lonen en prijzen. Waarop de derde stelt, dat men allereerst iets moet doen voor het handhaven van een redelijk leefmilieu. De heren vergeten kennelijk hierbij dat deze afzonderlijke punten, gezien het doel dat men zich stelt, alleen van belang kunnen zijn wanneer de betreffende maatregelen samen- gaan.

Soortgelijke verwarringen van begrip zien wij op het ogenblik wanneer wij bv. naar India kijken. Dit land staat, zoals u misschien weet, op het ogenblik nogal sterk onder Russische invloed. Dit land heeft de laatste tijd nogal wat succes gekend. Men is geslaagd in het afronden van de operatie Bangladesh, heeft in de wereld aan aanzien gewonnen. Hierdoor valt nu een steeds sterker wordende nadruk op de behoefte ook binnenslands wat meer zekerheid te scheppen. Hiervoor moet in korte tijd zeer veel ontwikkeld worden. Men heeft hierbij steun van node. Deze steun wordt op het ogenblik heel wat sneller en rijker gegeven vanuit het Oostblok dan vanuit het Westblok. Want Rusland heeft er op het ogenblik alle belang bij in Azië te manoeuvreren en zo China wat meer te isoleren. Een afremmen van een groeiende Chinese invloed is voor de Russen nog urgenter geworden, nu de Chinezen betere betrekkingen gaan aanknopen met de V.S. Of dit nu iets met verwarringen te maken heeft? Inderdaad. Want China is op het ogenblik helemaal niet van plan genoeg te nemen met de rol van een toch wel grote staat, die in feite wat minder ontwikkeld is, maar door de V.S. vriendelijk behandeld wordt. In China heeft men behoefte aan technische knowhow, aan mogelijkheden op kortere termijn industrieën te moderniseren en uit te breiden om zo de gehele eigen mogelijkheden en productiemogelijkheid op te voeren.

Daar echter de Russen de laatste tijd kennelijk niet meer geneigd zijn hiertoe veel bij te dragen, veel kennis en machines te leveren, zijn de Amerikanen meer dan welkom.

De Amerikanen echter denken niet verder door, over de opeens veel vriendelijker wordende betrekkingen. Zij zien onbewust China nog als een land dat niet veranderde sinds de tijd dat men idealistisch kon spreken over 'olie voor de lampen van China', een tijd waarin men schitterende business deed in het land door goedkoop lampen te leveren en zo aan een steeds groeiende olieomzet te verdienen. Men denkt nu ongeveer: wij zullen zo dadelijk met dit land een steeds uitgebreidere handel kunnen gaan voeren, wij zullen hier onze goederen en auto's heen kunnen zenden. Kortom: wij scheppen hier een groeiende behoefte en winnen zo weer een groot deel van de wereldmarkt voor onze handel, die zeker enige stimuli kan verdragen. Zij zien daarbij over het hoofd, dat zij, zoals in de naaste toekomst wel zal blijken, vele zaken mogen importeren in China, maar alleen onder voorwaarde, dat zij ook productiemiddelen importeren, fabrieken bouwen in dit land etc. Wat betekent dat China over 10 jaren van werkelijk belang is geworden voor de Aziatische ontwikkeling, en andere industrielanden daar gemakkelijk partij zal kunnen geven, ook op het gebied van economische beïnvloedingen. De Russen beseffen dit wel en trachten China zoveel mogelijk te isoleren. Wat voor India weer betekent dat dit land, door het aanvaarden van een steeds toenemende Russische steun, in feite in een conflict wordt betrokken. Volgens mij betekent dit dat reeds in het komende jaar India toenemende moeilijkheden mag verwachten met China en Chinees gerichte groepen, daar wel duidelijk is dat China niet van plan is zich in de wereld te laten inkapselen en vooral zich van het Aziatische gebied te laten afzonderen.

De behoefte je te laten gelden en een afzondering te vermijden, zelfs in beperkte gebieden, zal ook Rusland treffen en er toe brengen zich met alle middelen meer in de Middellandse Zee te laten gelden. Het wegvallen van de directe invloed die men in Egypte had - niet zo ernstig als het misschien uiterlijk schijnt - zal voor de Russen aanleiding worden om op een andere wijze nadrukkelijk hun aanwezigheid in en rond de Middellandse Zee te demonstreren. Wanneer zij dit doen, zo is dit werkelijk niet omdat zij Europa willen bedreigen of Afrika aan zich willen onderwerpen. Zij zoeken alleen hun handelswegen in het zuiden zeker te stellen. Maar hun optreden zal door een groot deel van de wereld als een vorm van agressie worden geïnterpreteerd. Wat voor het komende jaar spanningen en last rond de Middellandse Zee zal betekenen. De zo ontstane spanningen lijken mij tot einde 1974 een rol te blijven spelen.

Hier is, zo goed als in Azië, sprake van conflicten uit misverstand, omdat men van elkaar niet begrijpen kan wat men in wezen beoogt. Om u een voorbeeld te geven: De Chinezen spreken een soort politieke geheimtaal. Indien u hiervan kennis wilt nemen, moet u maar eens proberen een in het bv. Engels gestelde publicatie van de een of andere Chinese legatie te doorworstelen. U zult in dat geval met verbazing zien, hoe men op zich normale ontwikkelingen en zaken pleegt te formuleren, zodat men zelfs bij voor eenieder bestemde bekendmakingen wel heel erg diep na moet denken om erachter te komen wat men in feite bedoelt te zeggen. Kennelijk begrijpt men de Chinezen mede hierdoor vaak verkeerd, zij hebben bv. openlijk gezegd alles te willen doen voor een snelle ontwikkeling en vooral een snellere industrialisatie van hun land met het doel de Aziatische markten te beheersen en waardoor tevens een vlagvertoon op de markten van andere landen steeds meer mogelijk wordt. Dit is een vrije vertaling van een deel van een rede die een van de ministers nog kortgeleden heeft gehouden, die natuurlijk met andere woorden en onder voortdurende verwijzing naar de inspiratie door en vanwege chairman Mao.

De Amerikanen schijnen blind te zijn voor het feit dat China nieuwe impulsen hard nodig heeft, daar bij een verdergaan van de nu aan de gang zijnde ontwikkelingen zonder nieuwe impulsen het maoïstische bewind in moeilijkheden zou kunnen komen. Men denkt alleen aan marktvergroting. Overigens: dit zou ook voor de USA kunnen gelden. De dollar komt in de komende periode steeds meer onder druk te staan en ongeacht een schijnbare opgang in bepaalde industrieën komen hier vele bedrijven in moeilijkheden. Om u gerust te stellen: de wereldbeurzen zullen hierop niet of ternauwernood reageren, zodat zelfs de aandelen van in moeilijkheden verkerende bedrijven waarschijnlijk de hoogte in zullen gaan.

Ik wilde echter duidelijk maken dat met al hun informatie de Amerikanen kennelijk toch nog niet beseffen wat er gespeeld wordt. Jammer, daar een uitwisseling op basis van gelijkheid tussen beide landen volgens mij wel degelijk mogelijk zou zijn. Ook de Chinezen beschikken immers ook over heel wat kennis en inzichten die voor de Amerikanen zeer belangrijk zouden kunnen zijn. Maar naar ik meen ziet men dit niet in. In plaats van waarde tegen waarde te ruilen, ruilen de Amerikanen op het ogenblik en vooral in de komende paar jaren dus hun mogelijkheid, ook in de 80-er jaren, de heersende economische macht op aarde te blijven, in voor een winst in dollars - dollars die steeds meer onder druk komen te staan en steeds minder werkelijke waarde in de wereld gaan vertegenwoordigen.

Wanneer je dergelijke ontwikkelingen en situaties beziet, vraag je je als geest onwillekeurig af waarom de mensen niet zien waarover het gaat. Mogelijk geldt dit in mindere mate voor politici, die echter voor behoud van hun macht goedkope successen nodig hebben en daarom doen of zij niets beseffen. De normale burgers beseffen echter kennelijk niet, wat er gespeeld wordt. Dit wordt nog eens duidelijk wanneer u de toch wel wat vreemde verkiezingscampagnes in dit land gaat volgen. Ik heb er geen bezwaar tegen dat hier een politiek duel wordt uitgevochten. Maar men zou de mensen toch duidelijk moeten maken dat, wie ook wint, onder de druk van de omstandigheden de oorlog in Vietnam in omvang verder beknot zal moeten worden. Dat heeft niets te maken met de man die op het ogenblik de macht heeft. Wat meer is: zelfs wanneer de president de oorlog in Vietnam, of althans het Amerikaanse aandeel daaraan, geheel zou willen beëindigen, krijgt hij hiertoe eenvoudig de kans niet, daar hij bij een poging een dergelijk besluit door te zetten, een te groot staatsapparaat met tegengestelde belangen tegenover zich zal vinden.

De mensen begrijpen kennelijk nooit hoe betrekkelijk de macht van politici is, zelfs wanneer zij op de hoogste plaats komen. Neem uw eigen land als voorbeeld. Men kan wel stellen dat iemand die op het ogenblik dat er geen middelen voor zijn, toch verder wil gaan met het bouwen van bruggen etc. dwaas of onverantwoordelijk handelt. Maar die plannen zijn nu eenmaal gemaakt, daaraan zijn het prestige en bestaansrecht zelfs van een groot aantal beambten en instanties verbonden, men heeft de werken ingecalculeerd bij het berekenen van de werkgelegenheid enz. enz. Een minister krijgt eenvoudig geen kans om zelfs overbodige plannen zonder meer op zij te zetten. Je kunt wel zeggen dat je overbodige uitgaven zult afschaffen en in enkele gevallen win je mogelijk ook de race nog, maar uiteindelijk zul je ofwel de onmogelijkheid van je beperkende plannen in moeten zien, dan wel het veld moeten ruimen, omdat je als staatsman nu eenmaal met staatsapparaten te maken hebt, die al lang een zelfstandig leven zijn gaan leiden. En dergelijke zaken verander je niet zo snel. Daar heb je heel wat meer tijd voor nodig dan zelfs een volle ambtstermijn, terwijl de mogelijkheid dat je deze vol maakt, zeer klein wordt wanneer je je blijft verweren.

Een voor u misschien eerder kenbaar voorbeeld wordt in het komende jaar in Spanje gegeven. Zoals u mogelijk reeds weet, komt ook dit land in het komende jaar nogal onder druk te staan en krijgt het een mogelijk korte maar diepe crisis op economisch gebied te overwinnen - vermoedelijk rond de helft van 1973. Daarnaast verliest dit land weer enkele hogere staatslieden. Bij ons wordt zelfs gemompeld, dat binnenkort Franco franco thuis bezorgd wordt in een bepaalde sfeer. Voor de juistheid van dit gerucht durf ik natuurlijk niet in te staan, maar iets anders is wel zeker: ook in dit land hebben wij bij de regeringsinstanties te maken met een bepaalde wijze van denken. Deze wijze van denken bedient zich van een taal en methodiek die voor de denkers zelf geheel logisch zijn, maar voor eenieder die uitgaat van een andere ideologie, onlogisch wordt. Misverstanden over de betekenis en interpretatie van begrippen als bv. het woord 'burgerrechten' ontstaan steeds meer. Hierdoor zouden in Spanje heel wat vreemde en grotendeels ook zeer onverwachte ontwikkelingen kunnen ontstaan, compleet met opstanden en terreur - zij het van korte duur.

Wanneer je beseft dat het merendeel daarvan in feite overbodig is en berust op misverstanden, dan kan toch terecht worden gesproken over de verwarring van de geesten. Vaak komt die verwarring tot stand, doordat men eenvoudig niet verder nadenkt.

In uw eigen land ziet men bv. dat een toenemend aantal mensen ervan overtuigd geraakt, dat je van de staat best iets voor niets kunt krijgen. In zekere zin lijkt dit waar, omdat je immers subsidies kunt krijgen. Daarvoor dien je alleen iets aannemelijk te maken. Je hoeft dan nog niet werkelijk ook iets te doen. Maar je kunt als gemeenschap toch alleen leven van hetgeen je voortbrengt? Dat is de basis. Al het andere is bijkomstig, ook wanneer het soms belangrijk lijkt. Zo kun je bv. niet werkelijk en blijvend meer blijven produceren dan je kunt verteren. Op het ogenblik dat je toch te veel produceert vallen er slachtoffers en wanneer je dit wilt voorkomen valt je gehele economie in elkaar. Je kunt ook nooit minder produceren dan je in feite voor je verteer nodig hebt zonder eveneens een ondergang van een steeds toenemend deel van de gemeenschap te veroorzaken, waardoor de gemeenschap uiteindelijk in strijd zichzelf vernietigen zal. Wat eenzelfde uiteindelijk resultaat betekent.

Dergelijke zaken blijken de eenvoudige mensen steeds minder te kunnen begrijpen. Wanneer het hen wordt medegedeeld, geschiedt dit in zodanig onverbindende en vaak ook duistere termen, dat een gewoon mens al snel zal zeggen: dat is iets voor de deskundigen, daarmee hebben wij niets te maken. Zo redeneert men ook in toenemende mate: wat ik wil, kan en zal doen, wordt door mijn behoeften bepaald. Maar neem nu IJsland. Dit stelt: ik heb niet meer genoeg aan het gezag over 12 mijl zee, gerekend vanuit de kust, ik heb voortaan het gezag over 50 mijl nodig. En iedereen legt zich daarbij neer, zeggende, dat zal dan wel zo zijn. Niemand schijnt te beseffen dat, zo je die rechten toestaat aan een enkel land, elk land hetzelfde zou kunnen gaan doen, waarmee de vrijheid van de zee en de vrijheid van zeevaart steeds meer in het gedrang zal komen, terwijl vele verantwoordelijkheden zullen gaan verschuiven. Wat zowel in de economie als politiek en op andere punten zo een verschuiving onafwendbaar maakt, die niet meer te keren zal zijn. Want wanneer eenmaal dergelijke rechten erkend zijn, kun je niet meer naar het oude terugkeren, ook al beseft eenieder dat dit voor allen beter zou zijn.

Deze en vele soortgelijke verschijnselen hebben bij ons in de sferen de vraag doen rijzen, waarom de mensen elkaar steeds minder schijnen te begrijpen en te verstaan. Want de verwarring der geesten komt volgens ons niet alleen en uitsluitend tot stand door een verkeerd hanteren en interpreteren van begrippen zonder meer tot stand. Want wanneer misverstanden alleen maar voortkomen uit afwijkende interpretaties en formuleringen, dan zou het nog mogelijk zijn dit te beseffen en elkaar uiteindelijk toch nog goed te verstaan. Maar het schijnt ons zeker, dat bijna overal de mens in anderen en hun uitingen alleen de bevestiging van eigen denkbeelden zoekt. Op het ogenblik dat ik mijn eigen denken ga opleggen aan elke gedachte, verklaring, uiting van anderen, zo wordt dit gevaarlijk. Wanneer u denkt dat uw buurman het slecht met u meent en deze tot u zegt: "Tjonge tjonge, wat een weer", zo zult u niet normaal reageren met bv. een "ja, het is wel zomer", maar mogelijk bits opmerken: "Is dat soms mijn schuld" en zo de gespannen relaties nog wat gespannener maken dan zij al waren. U lacht, maar dergelijke situaties komen steeds meer voor.

Door dergelijke eenvoudige voorbeelden ziet men nog wel heen. Maar nu een ander voorbeeld: Ik hoor de heer den Uyl spreken over democratie, en zeggen dat nieuwe verkiezingen nu toch wel onvermijdelijk zijn geworden, terwijl de tegenpartij in vele gevallen stelt dat het nog wel anders zou kunnen. Vreemd is daarbij, dat beiden gelijke of gelijksoortige argumenten gebruiken. Het lijkt hetzelfde. Bedoelen zij misschien toch iets anders? Mogelijk denkt de een: verkiezingen zijn wel niet onvermijdelijk, maar wanneer die komen zit er voor ons mogelijk politieke winst in, terwijl de andere groep meent, dat zij bij verkiezingen verlies zou lijden en daarom meent dat het beter is voorlopig maar wat aan te modderen, omdat men anders politiek verlies zou kunnen lijden. De situatie is al heel wat keren voorgekomen. Ik stel niet dat men zo redeneert, maar denkbaar lijkt mij dit wel degelijk. De gewone burgers schijnen dit niet door te hebben. En wat de partijen zelf betreft: Begrijpen zij wel dat het niet het belangrijkste is om politiek te bedrijven? Weten zij nog wel dat die politiek alleen maar een werktuig is? Ook de politici zijn er, krachtens hun eigen verklaringen, in de eerste plaats om de welvaart en het welzijn van een geheel volk zeker te stellen. Ik vraag mij af waarom zij dan zo vaak hun politieke strijd strijden, ook wanneer het volk er onder te lijden heeft.

Ik meen dat deze mensen een betrekkelijkheid van hun politieke belangrijkheid niet meer kunnen begrijpen en politiek zien als vervanging voor.... (Red.?) , niet als werktuig om mogelijk te maken dat mensen gelukkig zijn.

En dan de economen, die menen dat zij met hun wel zeer wetenschappelijke werkwijze, zich baserende op statistieken e.d., tevoren alles wel kunnen stellen, zodat men zich aan hun inzichten maar te conformeren heeft. Nu spreken wij over Nederland en ontdekken dat de economische prognoses van het nationaal planbureau maar zelden tot op 1% juist zijn. Onjuistheden van 7 à 8% komen regelmatig voor, grotere zijn voorgekomen. Waaruit volgens mij blijkt dat men wel een gooi kan wagen naar de toekomstige ontwikkelingen, maar dat men toch niet in staat is het werkelijke verloop der ontwikkelingen voldoende te voorzien. Op het ogenblik dat men rigide maatregelen neemt en verplichtingen op zich neemt die gebaseerd zijn op de getallen van dit nationaal planbureau of dergelijke instanties, kom je dus in een situatie te verkeren, waardoor je jezelf de flexibiliteit ontnemt, die je nodig hebt om je aan de werkelijke ontwikkelingen aan te kunnen passen.

Ik geef dit als een voorbeeld. Maar denk nu niet dat een dergelijke starheid en dergelijke ontwikkelingen in het menselijke denken alleen op dit gebied en alleen in dit land zo bestaan. Denk eens aan denkers als Marcuse, een denker die denkt in de termen van een sociale revolutie. Niet al zijn denkbeelden zijn even juist. Maar dit terzijde: hij wordt door zijn wouldbe volgelingen maar al te vaak verkeerd verstaan. Sommigen vinden in zijn filosofie een vrijbrief voor alles. Anderen menen weer dat hij de revolutie wil helpen bevorderen door wanorde te veroorzaken. Toch heeft de man in feite gezegd: volgens mij bestaan er vele maatschappelijke fouten die wij door een persoonlijke verandering van ons gedrag in orde kunnen maken. Maar hij heeft zeker niet gesteld, dat men anderen dan zijn eigen normen maar middels afpersing en geweld op moet leggen.

Ook hier weer: één profeet, maar meer dan 25 verschillende geloofsrichtingen. Nu is dat niets nieuws, want bij het christendom zien wij hetzelfde verschijnsel. Zo denkt men in vele gevallen, dat Sartre met zijn existentialisme maar een grote pessimist was. Toch blijkt juist nu, dat hij met zijn denken alleen maar vooruitliep op ontwikkelingen en kennelijk uitging van omstandigheden die op het ogenblik in vele delen van de wereld ontstaan. Ik meen dat veel van hetgeen hij in feite filosofisch veronderstelde en waarop hij zijn houding tegenover de wereld baseerde, meer en meer als feit kenbaar wordt. Toch is hij een beetje uit de mode. Denkers zijn in vele gevallen voor de mens een kwestie van mode, maar hun denkbeelden blijken vaak nog eeuwen later van groot belang te zijn. Ik denk hierbij o.m. aan Thomas van Aquino, die dingen zegt omtrent de verhouding tussen mens en mens, mens en god, geloof en de betekenis van sociaal gedrag, die vandaag aan de dag nog geldig zijn en vaak voor velen feitelijk ervaarbaar zijn geworden. Maar kennelijk begrijpt men ook dergelijke denkers niet werkelijk. Men kiest voor iemand, omdat de stellingen toevallig in overeenstemming zijn met wat men zelf denkt en wenst.

Op het ogenblik staat een pessimistische denker Edwin Schwarz bij sommigen in de belangstelling. Deze gaat uit van het standpunt dat de freudiaanse versies van de psyche en haar werking een omkering van waarden betekent. Hij stelt, dat eerst de wensdroom komt en daarna eerst het trauma. Zijn eindconclusie komt erop neer dat de mens zichzelf door zijn wensdromen vaak ten onder brengt. Waarop vele volgelingen redeneren: de mens is dus niets meer waard. Laten wij die mensheid dan maar helpen zichzelf zo snel mogelijk uit te roeien, dan komt er mogelijk na ons een nieuw heersend ras op de wereld dat het wat beter doet. Het lijkt ongelofelijk maar deze inzichten schijnen op het ogenblik bij kleine groepen van anarchisten te heersen, terwijl de stellingen van Schwarz inclusief de verkeerde conclusies daaruit ook in bepaalde Zuid-Amerikaanse landen ernstig genomen schijnen te worden. De man is overigens geen Duitser, zoals u misschien dacht, maar een rasechte Amerikaan van Iers-Duitse afstamming.

Ik meen dat alle voorbeelden en de gehele situatie in de wereld dwingend vraagt om het gebruik van heldere, voor een ieder toegankelijke taal, een beter onderling begrip. Maar hoe kun je een mens begrijpen in deze tijd?

Laat mij u eens een vraag stellen over iets, waarover u toch veel gehoord hebt: Wat was de werkelijke reden voor het heengaan van Drees c.s. en wat was daarvan de oorzaak in de ogen van bv. Biesheuvel? Ik zal het u zeggen: Drees is weggelopen, omdat hij tegenover nuchtere en zeer zakelijke argumenten alleen nog ambtelijke insistentie op het volgen van een bepaalde procedure moest ervaren, zelfs nadat hij duidelijk gemaakt had, waarom deze volgorde verkeerd was. Men eiste in wezen van hem, dat hij door aan die gestelde volgorde te beantwoorden, zich vast zou leggen voor hij over de noodzakelijke gegevens kon beschikken om dit te doen. Biesheuvel kan dit eenvoudig niet begrijpen. Hij vindt een dergelijk standpunt eenvoudig onredelijk. Hij stelt: wij hebben gezamenlijk de agenda goedgekeurd. Wanneer ik mij hieraan dan zonder meer houd, heb je de gevolgen maar te aanvaarden en heb je niet boos-kwaad weg te lopen, want pappie weet wat het beste is. Kinderachtig, nietwaar? De een heeft geen begrip voor de ambtelijke denkwijze van de ander, de ander heeft weer geen begrip voor de zakelijke precisie van de een. Je zou denken dat de heren nu toch wel aan elkaar gewend zouden zijn en rekening met elkaar zouden houden. Maar neen. Op dergelijke punten hebben zij geheel geen begrip voor elkaar en kunnen zij elkanders argumenten niet eens meer volgen.

Dat komt voor in een kabinet, maar evenzeer bij contacten van gewone mensen onderling. Kijk nu eens naar de conflicten, die zijn ontstaan rond het slapen in het Vondelpark. De een zegt: die viezeriken moeten er uit. Zij gaan in de meeste gevallen niet eens kijken wat er werkelijk aan de hand is. Het zijn viezeriken, nietwaar, en een fatsoenlijk mens gaat toch niet kijken naar iets wat vies is? Zo kunnen vele tegenstanders niet eens weten of het misschien toch minder vies is dan zij dachten. Wat voor hen erg prettig is, want zo kunnen zij hun overtuiging zonder moeite behouden. Er zijn heel wat mensen die op een soortgelijke wijze, ook wanneer het om andere zaken gaat, plegen te reageren. De tegenpartij stelt weer: laat ze zich nu maar uitleven, laat hen slapen in de openlucht en alles doen, zoals zij dit wensen. Want dat hadden wij vroeger ook graag eens gedaan. Terwijl ook dit zelfbedrog is. Want onder ons gezegd en gezwezen, in het verleden zochten de mensen naar geheel andere mogelijkheden om iets dergelijks te beleven. Beide partijen scholden elkaar uit en konden niet begrijpen dat de ene partij haar inzichten baseerde op een zeer sterke levensvisie, terwijl de anderen weer niet konden begrijpen dat er mensen zijn wier visie op het leven kan worden uitgedrukt in het woord 'conformereren' aan het bestaande.

Elders blijken misverstanden tot nog heel andere situaties aanleiding te geven. Bisschop Gijsen heeft zojuist eenieder medegedeeld dat de H. Vader zijn beleid en alles daarvan heeft goedgekeurd. Hij komt met hallelujaberichten. Toch heeft de paus zeker niet alles en zonder meer goedgekeurd. Ik beweer niet dat deze bisschop liegt, maar mogelijk heeft hij niet helemaal begrepen wat er tegen hem gezegd is. Men heeft hem bv. gezegd, dat voor alles voor de eenheid van de kerk zorg moet worden gedragen en dat dit dient te gebeuren op basis van de besluiten van het laatste concilie. Waarop Mgr. Gijsen onmiddellijk uitroept: Maar dat vind ik immers ook! Ik pas immers alles toe, zoals ik dat goed vind! De paus heeft hem ook gezegd dat hij wel dient te bedenken dat de gemeente gesloten rond zijn bisschop dient te staan. Waarop Gijsen reageert: Best. Want ik ben immers de bisschop en dus het middelpunt? Komt dus allen rond mij staan. De man heeft eenvoudig niet begrepen wat Rome werkelijk wil: Rome wil wel orthodoxie, maar voor alles behoud van de macht van de hiërarchie en dat op een zo prettig mogelijke wijze, zeker niet door het bevorderen van machtsconflicten binnen bisdommen. Heeft nu de paus Gijsen niet begrepen? Heeft Gijsen de paus niet begrepen, of hebben zij beiden de Nederlandse kerkprovincie niet begrepen, of is het Alfrink die Nederland en Rome niet begrepen heeft? Een moeilijke vraag, vooral omdat eenieder doet, wat hij kan, zo eerlijk en goed mogelijk. Dat is misschien wel het meest bittere van de gehele situatie: niemand begrijpt wat de ander wil en een ieder denkt, dat hij werkelijk het beste, ja, het enig mogelijke doet.

Sadat bv. denkt dat hij het beste doet door Rusland voor een fait accompli te stellen. Hij heeft nu eenmaal een oorlog tegen Israël beloofd, dus moet die er komen. Bovendien weet Sadat heel goed dat er mensen zijn die bereid zijn in te springen, wanneer de Russische steun te zeer wordt gemist. Vreemd genoeg overigens mensen, die niets tegen Israël hebben, o.m. in Griekenland. Deze mensen zijn volkomen bereid voor leveranties en raad te zorgen.

Ook in Duitsland vindt men van die mensen. Duitsland zelf is heel vriendelijk tegen Israël, maar er zijn daar wel enige mensen die, via via, bereid zijn ervoor te zorgen dat de tegenstanders van Israël alle begeerde wapens in handen kunnen krijgen. Toch zegt een ieder, dat er nu wel over vrede gesproken zal moeten worden. Wat dacht u? Voor het volgende jaar de 5e maand is ingegaan zijn er weer gewapende conflicten tussen Israël en de Arabische staten. Maak u maar geen zorgen, dat is voorlopig nog niet afgelopen. Deze show, waarbij met mensenlevens en leuzen wordt gegoocheld, deze Buñuel-achtige vertoning met echte slachtoffers gaat nog wel even voort.

Zo goed overigens als de bloedige show in Vietnam. Want de betrokken mensen begrijpen niet eens meer wat er werkelijk gebeurt. Zij begrijpen niet eens meer wat de ander zegt. Wanneer men in Parijs vergadert over de kwestie van Noord en Zuid Vietnam spreekt men niet over mensenlevens, over een geheel verwoest land, over verwoeste levens. Misschien denken zij dat zij er wel over spreken, maar in feite hebben zij het voornamelijk over persoonlijk aanzien, de wijze waarop men de zaak zelf op zou willen lossen. Men zoekt er naar een persoonlijk politiek succes, niet naar het welzijn van de mensheid of een deel ervan.

Wanneer zo dadelijk - en dat gebeurt zo dadelijk - Europa zich samen gaat sluiten om als een blok de vernieuwingen in de wereld door te kunnen zetten, moet u maar eens opletten wat er gebeurt. Dan wordt met de meest idealistische leuzen en begrippen een reeks van misverstanden tot stand gebracht, waaraan niemand zo gemakkelijk meer loskomt. Waarom? Omdat men alleen maar zijn eigen denkbeelden en belangen ziet en verder niets. Duitsland ziet in het geheel de mogelijkheid tot het ontstaan van een Europa, dat met het Oostblok enigszins vriendschappelijk samen zal kunnen werken. Het Wirtschaftswunder moet immers in standgehouden worden. Voor het volgende jaar lukt dat trouwens nog wel en als er iets mis dreigt te gaan kan men middels de Wankelmotor er misschien nog wel iets aan doen.

Frankrijk denkt ook in dit kader voornamelijk aan het herstel van de Franse suprematie en droomt van een president die als een soort hernieuwde Lodewijk, zijn vorstelijk woord spreekt tot het buigende Europa en zo de cultuur van de wereld representeert tegenover allerhande verwilderde volkeren, zoals de Amerikanen, de Canadezen, de Engelsen en zo nog enkelen. Engeland denkt aan een vorm van samenwerking, waardoor de macht van Europa langzaam maar zeker weer de toestand van het oude imperium doet ontstaan en macht geeft op alle wereldzeeën. Deze landen spreken over de noodzaak van een verenigd Europa en de noodzaak tot integrale samenwerking. Maar in feite roept eenieder met zijn daden en bezwaren tot de anderen: Dien mij. Maar zolang men in Europa niet begrijpt wat hier gespeeld wordt onder het mom van samenwerking en niet werkelijk begrijpt wat men van de anderen in wezen zoekt te gewinnen, zal zelfs een officieel verenigd zijn van Europa niet veel uithalen. Dat kunt u toch wel met mij eens zijn.

Er zijn kennelijk heel wat wijzen, waarop in uw wereld de geesten in verwarring kunnen geraken. Ik geef u nu een voorbeeld op een geheel ander terrein: Kortgeleden is een kloosterling overleden in een klooster in Frankrijk, dat tot een nogal strenge orde behoort. De beleving van onze sferen was voor deze zeer eenvoudige en vrome mens zo ontstellend en toch gelukbrengend, dat hij verzocht zijn broeders te mogen vertellen hoe het werkelijk is in het hiernamaals. Nu is de sfeer van een dergelijk klooster vaak zeer geschikt voor manifestaties. Wanneer de mensen daar tezamen zijn, biddende in de kleine kapel, wanneer er gezongen en gelezen wordt, ontstaat een sfeer en een concentratie die zeer bruikbaar is. Dankzij de hulp van enkele meer bewuste entiteiten heeft deze kloosterling zich ongeveer drie weken na zijn dood - wat zeer snel is - enkele malen in die kloosterkapel kunnen manifesteren. Weet u dat de monniken meer dan drie weken lang daarna bezig zijn geweest om de duivel uit hun kapel te verdrijven? En weet u waarom? Omdat de overgegene had uitgeroepen of duidelijk gemaakt - zijn boodschap is in ieder geval kennelijk wel overgekomen -: Wij pakken het verkeerd aan. Het leven is licht en vreugde, wanneer wij elkaar maar dienen. Nou, en dat kan niet. Je moet God dienen, niet elkaar. Van wie kan dus een dergelijke uitspraak komen? Alleen van de duivel immers? En wanneer de duivel er is, heb je een exorcist nodig.

Toevallig was er iemand van Italiaanse origine in het klooster die hierin bekwaam was. Dus is men onmiddellijk met de uitdrijving begonnen. Wat het resultaat tot nu toe is? Er kan gezegd worden dat de monniken in ieder geval een afwisselingetje hebben gehad, maar dat is alles. Stel u de zaak eens voor: De verschijning was er geen van een verleidelijke of grijzende duivel. Men zag een ordebroeder in het gekende gewaad, die, gelukkig glimlachende, de aanwezigen probeerde duidelijk te maken: Broeders, wij hebben het verkeerd gezien. Het zal eenieder duidelijk zijn dat degenen die beweren dat je ongelijk hebt, alleen van de duivel kunnen stammen.

Het is mij trouwens opgevallen dat het met de gehele waarheid op uw wereld ongeveer hetzelfde is. Die wordt niet geloofd. Je kunt liegen, wat je wilt en men zal je geloven, maar wanneer je de waarheid zegt, geloven zij je niet; dit betreft zeker niet alleen de geest. Wanneer u eens eerlijk een ander zou zeggen, wat u werkelijk zou willen doen, gelooft men u toch niet en denkt in het gunstigste geval dat u maar een grapje maakt. Daarom kunt u dit zo nu en dan ook rustig doen. Wanneer je eerlijk tot iemand zegt: op dit ogenblik zou ik willen dat ik de moed had je te wurgen, is de kans groot dat de ander begint te lachen en meent dat het een werkelijk goede grap van je is. Ook dit maakt duidelijk hoe verward de mensen soms zijn. Zij zien niet door de uiterlijkheden meer heen. Al in het begin heb ik getracht u te schetsen wat door misverstanden, verkeerde interpretaties en onwaarheden zo al kan gebeuren en of onmogelijk blijkt. Maar er is meer:

Waar een dergelijke verwarring heerst, is ook een verwarring van de geestelijke instelling van de mensen te verwachten. Daar botsen de geestelijke uitstralingen van de mensen voortdurend met elkaar en komen - dankzij de waanbeelden waarmee men werkt - allerhande onzuivere emoties en denkbeelden tot stand. Dat moet iets betekenen, iets tot stand brengen. Zo durf ik bv. met u te wedden dat rond de helft van het volgende jaar de spanningen die zich geestelijk vooral vanaf 15 februari ontstaan, zo sterk op de aarde inwerken, dat een reeks aardbevingen ontstaat, welke o.m. zullen treffen: Zuid-Italië, een deel van noordelijk Italië, gelijktijdig met een zwaardere beving in Griekenland. In Joegoslavië minstens één ernstige beving, drie bevingen van verschillende sterkte in Turkije en bovendien verschillende bevingen in Noord-Amerika en bovendien een nogal sterke beving in Eritrea, of hoe het nu ook heet, welke zich na korte tijd herhaalt, dan echter gelijktijdig met een tweede beving, waarvan het epicentrum in de buurt van Kartoem ligt. Noteer het maar eens en kijk wat ervan uitkomt. Tegen die tijd zijn wij dan weer zo ongeveer aan de jaarlijkse rustpauze toe. U mag mij dan strafwerk geven, wanneer ik het niet goed gedaan heb.

Overigens is dit ook iets, wat de mens niet schijnt te begrijpen. Hij schijnt te denken dat hij de natuur kan beïnvloeden door zijn industrieën, door het verkeerde gebruik van de bronnen van de natuur, maar vergeet kennelijk dat hij die natuur vaak nog veel meer vergiftigt door zijn mentaliteit. Men beseft kennelijk niet dat bepaalde spanningen, ook al zijn die met de huidige middelen niet meetbaar en niet zichtbaar, kunnen voeren tot kleine rampen en zelfs kleine klimaatverschuivingen die echter soms voor de mensen fataal kunnen zijn. Kijk in dit verband eens naar het klimaat in India de laatste tijd, de ontwikkelingen van de natuur in Bangladesh en zelfs naar China en dan in het bijzonder naar de klimaatafwijkingen in Honan. U zult kunnen constateren dat juist op de ogenblikken dat grote psychische spanningen daar optraden, ook afwijkingen in het klimaat zijn te constateren. Wat natuurlijk een toeval wordt genoemd, maar dan toch wel een toeval is, waarop je schijnt te kunnen rekenen. En in de nabije toekomst kunt u dan bovendien nog eens kijken naar andere landen, dichterbij zelfs, zoals Engeland en Ierland, die onder afwijkingen van het normale klimaat het volgende jaar wel zeer te lijden zullen hebben. Ook in bepaalde delen van de USA zult u dit verschijnsel kunnen constateren.

De rustigste landen voor het komende jaar zijn de Benelux, waarbij Nederland er iets beter aan toe zal zijn dan België - en de Scandinavische landen. Zwitserland komt er ook redelijk goed af, zal het financieel zelfs beter hebben dan de anderen, maar krijgt te maken met andere moeilijkheden. Zelfs het feminisme zou het volgende jaar daar wel eens zodanig sterk en demonstratief de kop op kunnen gaan steken, dat vele brave burgers daardoor geschokt zullen zijn.

Dit kan o.m. voor enkele aardige scenes in Geneve zorgen. Maar daar hebben zij het Rode Kruis bij de hand, dus erg zal het wel niet worden. Wanneer je de genoemde landen beziet, kom je tot de conclusie dat de ontwikkelingen hier wel gunstiger moeten zijn, omdat de bestaande tegenstellingen althans hier nog niet tot alomvattende misverstanden hebben gevoerd. Het contact met de werkelijkheid schijnt nog niet geheel teloorgegaan.

In bepaalde landen blijkt het contact met de feitelijke werkelijkheid zodanig verloren te zijn gegaan, dat hier wel grote disharmonieën op moeten treden. Dergelijke landen zullen volgens mij reeds dit jaar en het komende jaar te maken krijgen met verschillende natuurrampen. Zo zal bv. Brazilië te maken krijgen met één of meer rampzalige ontwikkelingen, die door kleine maar belangrijke klimaatsverschuivingen veroorzaakt worden. In mindere mate - vermoedelijk droogte - kan dit verwacht worden in Argentinië, terwijl bevingen voor zullen komen in Chili. Allen dus landen, waar op zijn minst van grote tegenstellingen en begripsverwarringen kan worden gesproken. Maar waar de mensen harmonisch zijn en gelijke innerlijke verlangens of gevoelens kennen, reageert de natuur daarop. Wanneer een mens vreugde en vrede weet te vinden en deze met anderen weet te delen, zo lijkt het wel of zelfs de elementen daarop reageren. Het is of de aarde antwoord geeft op wat er in de mens leeft. Maar wanneer die mens dan niet meer begrijpt, wat harmonie is, wanneer zijn harmonieën alleen nog maar kunnen worden opgebouwd door projecties, die in feite een voortdurende disharmonie met anderen betekenen, wat dan?

Ik wilde u er deze avond op wijzen, vrienden, dat de verwarring der geesten vooral stoelt op een verwarring van allerhande projecties met de werkelijkheid, beelden die niet meer met de werkelijkheid van doen hebben. Het z.g. harmonische streven van de mensen is maar al te vaak een trachten anderen te dwingen om te leven volgens reeds door de feiten lang achterhaalde denkbeelden en stellingen. Men doet dit zonder te begrijpen dat de wereld verandert en dat degenen die meer in de werkelijkheid leven en rekening houden met de feiten van de wereld zelf, in wezen gelijk hebben. Men kan dit natuurlijk wel verklaren door eraan te herinneren dat eerst pas de Aquarius periode is begonnen, officieel in februari 1962, toen alle oude planeten in het teken van de waterman samenkwamen. Je kunt er op wijzen dat de nieuwe tendens eerst enkele jaren aan de gang is en het geheel van de genoemde verschijnselen vergelijken met de pijnen van een bevalling. Ik ben echter geneigd daaraan toe te voegen, dat de nu bestaande verwarringen dan een zodanig trauma, geboortetrauma, dreigen te veroorzaken, dat de mensheid eerst verder kan gaan, wanneer zij het verleden vergeten heeft. Laat ons hopen dat dit niet het geval is. Want wanneer een nieuwe kosmische maand begint en de mens het verleden geheel moet afzweren, komt hij niet werkelijk verder. Dan wordt het steeds weer een opnieuw beginnen. Wanneer de mensen echter leren elkaar weer te begrijpen, wanneer hun denkbeelden niet meer worden uitgedrukt op een raadselachtige en onbegrijpelijke wijze, maar werkelijk gedeeld kunnen worden met anderen, sta je aan het begin van een era, waarin de technische magie van Aquarius en de geestelijke verdieping en verrijking van Aquarius tezamen zullen zorgen voor een mensheid die inderdaad iets leert kennen wat strookt met de zo vaak teleurgestelde droom van een duizendjarig rijk. Indien....

Maar vergeet een ding niet: De tovenaarsleerling kende een spreuk, waardoor de bezem zijn werk deed. Maar hij kende het woord niet meer, om hetgeen hij aan de gang had gebracht tot stilstand te brengen en zo werd het een overstroming. De mensen hebben de techniek opgeroepen. Zij hebben een vorm van denken opgeroepen, die wel degelijk magisch is. Zij werken steeds weer met denkbeelden, waaraan zij de werkelijkheid willen dwingen zich te conformeren. Daarbij hebben zij echter een ding vergeten: Vele dingen zijn alleen goed en bruikbaar, zolang zij werkelijk een functie hebben, werkelijk nodig zijn. Maar ook niet langer dan dit. Techniek is geen doel in zichzelf, zoals wetgeving en politiek geen doel in zichzelf zijn. Het werkelijke doel is het geluk van de mens, het wederzijds begrip in de mensheid. Dit is het doel. Wanneer de mensen dit erkennen, hebben zij waarlijk een magisch woord gevonden. Dan is er sprake van een beheersbare magie, een beheersbare techniek. Dan is er, niet eens in zo heel verre toekomst, sprake van een werkelijk wereldburgerschap en is er zelfs sprake van een wereld, waar ook bewoners van andere werelden werkelijk willen, durven en zullen komen.

Maar tot die tijd moet eerst de verwarring van de geesten ongedaan gemaakt worden en als het maar even kan met behoud van de werkelijke waarden, die de mensheid van heden wel degelijk bezit. Geen vernietiging van de wereld, biologisch of anderszins. Geen atoomgeweld, maar gewoon: terugkeren tot begrip voor de ander, dat is het antwoord. Niet alleen meer een eigen taal gebruiken, maar steeds weer voor alles trachten een taal te spreken die de ander begrijpen kan, eerlijk en openlijk alles stellende, zodat men eindelijk weer gezamenlijk en bewust kan leven.

Dat is het antwoord voor de toekomst en dit zou zelfs in uw dagen het antwoord kunnen betekenen op vele van de problemen, waarmee de wereld worstelt. Het zou zelfs het kabinet Biesheuvel kunnen redden en de NOS maken tot een instituut, dat waarlijk nuttig en solvent is, ook zonder verhoging van bijdragen. Zoals de Nederlandse spoorwegen dan wel een weg zouden kunnen vinden om tot een sluitende exploitatie te komen, zonder een steeds verdergaande verhoging van tarieven, ja, zelfs de prijzen zou kunnen doen dalen.

Openheid en verstaanbaarheid streven naar begrip, voor en van de ander zou zelfs de nationale grenzen kunnen slechten, zonder dat allerhande nationalistische gevoelens daarbij gekwetst en gekrenkt, vele belangen onherstelbaar daardoor geschaad zouden worden. Zelfs zou het kunnen helpen om een wereldmunteenheid te scheppen, die overal gelijkelijk geldt, zodat men eindelijk van de vele pseudo-economische crises heen komt, die voor een groot deel door speculatie worden veroorzaakt. Ook een groot deel van de nu dreigende revoluties zou overbodig worden, daar revoluties slechts de gewelddadige uitdrukking plegen te vormen van een opstandigheid, die door egoïsme veroorzaakt wordt en door egoïsme tot uitbarsting gedreven wordt. Zover zou ook nu een verandering in het menselijke denken, een eerlijker en opener benadering van elkaar de menselijke problemen op kunnen lossen. Daarom is het zo jammer dat uw wereld nog steeds laboreert aan vele onware projecties en een toenemende verwarring van de geesten.

Indien u commentaar hebt, bent u welkom.

Vraag: Wat u verteld hebt, vind ik erg interessant. Maar hoe breng je het in de praktijk? Dit lijkt mij het grote probleem.

Antwoord: Het probleem is niet zo groot als u wel denkt. Een mens moet eenvoudig proberen zijn medemensen allereerst te begrijpen. Wat betekent dat hij zich de moeite zal moeten getroosten om de mogelijk wat gewrongen of duistere formuleringen van anderen te overdenken, tot hij daarin een betekenis meent te vinden die te toetsen is. Dit laatste moet hij dan ook doen. Dit betekent niet, dat je zo zonder meer de gehele wereld tot een beter onderling begrip kunt brengen. Maar op deze wijze komen er steeds meer mensen die begrijpen wat anderen in feite zeggen en bedoelen, zodat zij langzaam maar zeker de tolken kunnen worden tussen groepen die elkaar nog niet verstaan. Dit kan elke mens voor zich doen. Hij heeft hiervoor geen organisaties nodig, geen staatssteun, geen bijzondere geestelijke graad of rang. Hij heeft daarvoor alleen zichzelf nodig. Ik meen overigens dat deze meer praktische les reeds geïmpliceerd werd in hetgeen ik gezegd had.

Vraag: De mensen zien al te vaak ideeën in de plaats van mensen.

Antwoord: Het is waar dat de mens maar al te vaak denkbeelden in de plaats stelt van de werkelijkheid, waarop ik dan ook heb gewezen door te stellen dat de mens gemeenlijk in de feiten slechts datgene zoekt te erkennen, waardoor zijn eigen denkbeelden worden bevestigd. Ik betreur dit wanneer het een eerlijk mens betreft, die door zulk een vooringenomenheid niet beseft dat hij aan vele feiten voorbijgaat, terwijl veel van hetgeen hij opmerkt, maar als onbelangrijk terzijde wuift, juist zo belangrijk zou kunnen zijn, al is het maar omdat hierdoor het niet valide zijn van zijn eigen stellingen en argumenten zou worden onderstreept.

Vraag: Uw rede stelt dus: verander de mens en je verandert de toestand?

Antwoord: Dat is ook zo. Er bestaan op het ogenblik twee visies op de ontwikkeling van de mens. De eerste wordt veel beleden, vooral in kringen van staatslieden en revolutionairen. Deze luidt: verander het milieu, dan verander je de mens.

Men gaat hierbij uit van een geleide en daardoor ook dwangmatige verandering van de mens en zelfs zijn type, zijn behoeften en zijn denken. Men schijnt niet te beseffen dat je deze stelling ook kunt omkeren, zonder dat enig aangevoerde stelling zich daartegen verzet.

Dit is de tweede vorm, door slechts weinigen aangehangen. Deze luidt dan: verander de mensen, het milieu zal aan die verandering gaan beantwoorden. Daar, waar de mens bewust ageert en bewust handelt en dus niet geconditioneerd en in feite aan zijn milieu geheel onderworpen is, zal hij zijn milieu kunnen beheersen en steeds weer aanpassen aan eigen werkelijke groei en vernieuwing, zodat er geen stilstand ontstaat. In het eerste geval is dit bijna niet te vermijden, daar een milieu dat gevormd wordt om zo de mens te conditioneren in feite een verstarring doet ontstaan, die ook het denken van de mens zelf betreft.

Vraag: Maar het milieu veranderen en daardoor de mens is toch niet doenlijk?

Antwoord: Het kan wel. China bewijst dit. China is bezig het milieu te veranderen en heeft hiermee reeds een bepaalde mentaliteitsverandering in het volk tot stand gebracht. Reeds nu zal men kunnen constateren, maar meer nog in de komende 3 à 4 jaren, dat men druk bezig is nieuwe factoren in het milieu actief te maken. Dit alles gaat van bovenuit en wordt zorgvuldig geleid om zo de reacties van de mensen verder te bepalen en de bestaande conditionering verder te bepalen en te verdiepen. Men hoopt zo niet alleen het volk een reeks nieuwe eigenschappen te geven, maar zoekt gelijktijdig naar een later over de gehele wereld bruikbare achtergrond. Het kan dus wel. De vraag is alleen, waartoe het voert. China heeft hierop nog geen antwoord kunnen geven, zij het misschien dat het antwoord van China zal zijn, dat, wanneer je eenmaal een revolutie hebt, deze alleen waardevol kan blijven indien je steeds weer alles, wat je zelf bereikt hebt, weer omver probeert te gooien. Dit lijkt mij alsnog een tamelijk onnutte bezigheid, maar op de theorie van de permanente - in wezen dus de zichzelf steeds herhalende - revolutie is de gehele ontwikkeling en het gehele sociale experiment tot op heden gebaseerd.

Vraag: U zegt: verander de mens. Maar is het niet zo dat de mens zichzelf moet veranderen?

Antwoord: Theoretisch is dit geheel waar. Zelfs de Bond zonder Naam heeft iets dergelijks reeds in het verleden geconstateerd, toen zij de spreuk uitgaf: 'Verander de wereld en begin bij jezelf'. Maar zoals u weet, zijn de mensen nogal traag om met een dergelijke taak te beginnen. Maar je kunt een mens vaak veranderen, indien je in staat bent hem te begrijpen en de validiteit van de wereldvisie van die mens te aanvaarden en dan tezamen te zoeken naar een ook in de werkelijkheid valide reeks van punten, die voor u beiden gelijkelijk aanvaardbaar zijn.

Dit betekent, dat je dan niet alleen jezelf verandert. Wanneer je voldoende begrip opbrengt voor een ander, verandert u niet alleen uzelf zowel als die ander, maar u breidt bovendien uw bewustzijn uit en vergroot daarmee uw mogelijkheden. Vergeet niet dat u, door de ander te begrijpen, deze eveneens een betere achtergrond geeft, a.h.w. diens wereld ook groter maakt, zodat ook de ander in staat zal zijn meer feiten te begrijpen en te verwerken. Ik meen daarom, dat mijn formulering niet ten onrechte door mij in deze vorm werd gegeven.

Om te besluiten: Ik heb getracht u iets van mijn visie op de bestaande verwarring der geesten te geven en verwekte in mijn benadering van het onderwerp, zoals u zult hebben gehoord, iets van onze eigen visie op de toekomst. De besluiten van de Witte Broederschap zijn nu wel allen genomen en over de voornaamste beslissingen en plannen hebt u reeds het een en ander gehoord. Wij kunnen echter nu ook overzien wat de uitwerking hiervan zal zijn, zodat het ons ook mogelijk is iets meer te zien omtrent een komend jaar en de daarin, ongeacht het optreden van de Broederschap, de bijna onvermijdelijke tendensen en ontwikkelingen. Toch gebruikte ik deze gegevens niet in de eerste plaats als nieuwsaarde, als iets van interesse, maar eerder om aan te tonen, hoezeer het beeld dat de mens heeft van het wereldgebeuren en de werkelijkheid daarvan kunnen verschillen.

Ik heb getracht aan te tonen, hoezeer de mensen van heden misleid zijn en worden, zelfs t.a.v. hun eigen beweegredenen en hoopte met dit alles u duidelijk te maken dat de feiten steeds weer bezig zijn de menselijke visie te corrigeren.

Wanneer men die correctie aanvaardt, zal een begrip voor de werkelijkheid m.i. de mensen in staat stellen weer in een wijdere, ruimere wereld te leven, waarin alle denkbeelden toegang hebben en men niet langer gebonden is aan een strenge fixatie op eigen denkbeeld of ideaal.

Daarmede dank ik u voor uw aandacht en wens ik u een goedenavond.

Goedenavond, vrienden.

ESOTERIE

WAT IS DE ZIN VAN HET BESTAAN

Wij zitten vandaag dus in de actualiteit, iets wat ik betreur, want ik houd niet zo van al die pessimistische zaken. Ik zou echter wel enkele opmerkingen willen maken over de huidige tijd enz. Kijk eens, het deugt nooit: Iedereen smeekte om wat warmte... De rest weet u zelf. Iedereen bidt voor vrede, maar als het te rustig wordt beginnen zij zelf lawaai te maken. Iedereen weet heel goed hoe de problemen van anderen opgelost moeten worden, maar aan de eigen problemen komt men gemeenlijk niet toe. Droevig? Aan de andere kant: de vogels zijn vrolijk, de honden uitgelaten - wat voor de hygiëne beter is ook. En de geschiedenis ontwikkelt zich rustig verder, zonder zich ook maar iets aan te trekken van alles, wat er op het ogenblik al dan niet gebeurt.

Het lijkt mij voor de mens een prettig denkbeeld, wanneer hij naar de actualiteiten kijkt, dat men er later niet veel meer van zal weten. Persoonlijk vind ik dit een uitermate geruststellend denkbeeld. Ach, een man als Hitler blijft nog wel een tijdlang in de geschiedenisboekjes van belang en zelfs een man als Churchill. Roosevelt geef ik heel wat minder kans om nog langere tijd genoemd te worden. Kennedy weer wel, maar dat is vooral te danken aan de wijze waarop hij dood is gegaan.

Als je de wereld zo bezielt, wat blijft er dan van al die gewichtigheid over? Wanneer je over 50 jaren over Vondeling spreekt in historisch verband, zo denkt men mogelijk aan een weeshuis, of zelfs aan Olivier Twist, maar zeker niet aan een bekend politicus en staatkundige. En wanneer je dan spreekt over een Biesheuvel, zo zoekt men deze waarschijnlijk ergens in de buurt van Holten. Mij lijkt het geruststellend, wanneer je al die drukte en al dat lawaai van heden bezielt met het denkbeeld, nu ja, over 50 jaar weet niemand daar meer een bal van.....

Want het leven lijkt anders altijd zo ontzettend gespannen, weet u? Wanneer je op het ogenblik de mensen ziet is het gewoonweg verschrikkelijk. Zij hebben haast om op vakantie te gaan, haast om ijs te kopen en hun maag grondig te bederven, haast om hun schulden op te voeren en dan weer haast om naar huis te gaan. Uiteindelijk hebben zij haast geen vakantie gehad, maar hoofdzakelijk haast. Gewoonweg zielig. Wanneer ik naar uw wereld kijk en naar al die mensen zie die zich zo druk maken, denk ik wel eens: jammer, zoveel energie verspeeld voor zo weinig. En dat geldt vooral ook voor de mensen die zichzelf belangrijk schijnen te vinden. Degenen, die eens lange tijd in de geschiedenis bekend zullen blijven, zie je op het ogenblik meestal niet op de voorgrond treden. Indien u dit onwaarschijnlijk vindt, denkt u dan maar eens aan de schilders, wier werken op het ogenblik kostbaar en wereldberoemd zijn, terwijl de makers ervan in hun tijd eigenlijk maar onbekende knoeiers waren. Omgekeerd zijn heel wat modeschilders al lang vergeten, ofschoon zij in hun dagen belangrijke mensen waren.

In uw dagen ziet men echter mensen, waar niemand veel op let, mensen die langzaam bezig zijn zichzelf te veranderen. Nu zijn zij misschien nog de revolutionairen en hebben zij mogelijk lange tijd haast gehad om vooral snel de wereld te verbeteren. Dan zijn zij ergens van geschrokken, trekken zij zich terug.

Zij voeren a.h.w. hun revolutie voortaan op een meer persoonlijke basis uit. Maar zie dan eens wat zij worden, en erken hoe goed zij juist dan als mens gaan functioneren. Haast hebben zij niet meer, maar de kans is groot dat velen van hen in de historie langer bekend zullen blijven dan de voorname heren van deze dagen. Het is niet zo belangrijk dat je in een geschiedenisboekje terecht komt, want dat wordt toch steeds meer legende. Philips de Goede zal er bv. geen prijs op stellen, wanneer hij hoort wat men in deze dagen zoal over hem vertelt, en zeggen, dat het meeste gewoon gelogen is. Zelfs Willem van Oranje zal zich wel eens afvragen: "ben ik dat nu werkelijk?", wanneer hij zich in een geschiedenisboekje tegenkomt. Maar de mensen die vandaag gewoon, onopvallend en zonder dat je er veel van hoort, iets voor een ander doen, die menen dat haast overbodig is en altijd wel tijd weten te vinden voor anderen, zijn degenen die op het ogenblik ook werkelijk de wereld veranderen.

De maatschappij van heden doet mij denken aan een groot en statig houten huis, waarin de termieten van de vernieuwing knagen. Aan de buitenkant kun je niets zien, maar als er maar een sterk windje komt, blijft er alleen maar puin en stof over, terwijl de termieten naar elders trekken om daar hun zegenrijk werk voort te zetten. Dit klinkt erg pessimistisch in de oren van hen die van mening zijn dat de wereld van vandaag werkelijk iets bereikt heeft. Alleen: men heeft bv. bereikt, dat het meeste water in de z.g. beschaafde wereld die naam eigenlijk niet meer verdient en alleen na zeer uitvoerige bewerkingen nog voor consumptie en bad geschikt is. Wat een prestatie is, dat ontken ik niet, maar volgens mij toch geen zeer positieve.

Er zijn echter overal weer mensen te vinden die alles doen om te voorkomen dat die ontwikkeling nog erger wordt. Mensen, die gewoon proberen te bereiken dat er ergens in een land nog een plekje blijft, waar de vogels nog kunnen eten, zingen, leven, zonder door de gevolgen van bespuitingen te sterven. Zoals er mensen zijn die planten in huis halen en deze in leven houden en de kans geven zich te vermenigvuldigen. En dan denk ik: die mensen zijn het eigenlijk die de wereld in stand houden.

De slopers met hun grote plannen voor nieuwbouw komen zelden zover. Kijk maar eens naar den Haag: waar eens een binnenstad een eigen karakter en charme toonde, zijn nu alleen nog uitgestrekte ongeplaveide parkeerterreinen. Wat overigens niet alleen voor den Haag geldt. Ook in andere steden heeft men oude en karaktervolle wijken verwaarloosd, tot men de krotten af kon breken, om vervolgens de leegte te vullen met vlakten vol stinkende blikken kratten. Maar soms zie je ook, dat zelfs daar, mensen resterende planten en bomen verzorgen, alleen maar omdat zij daarin plezier hebben. Zij maken misschien de aarde eens wat los, voorzien de planten soms van water. Voor mij doen die mensen veel meer dan al die anderen die alleen maar gebruik proberen te maken zonder meer.

In de USA bestaat de legende van Johnny Appleseed. Wanneer iemand een appel at, vroeg hij de zaadjes. Men hield de man voor gek, want overal waar hij een geschikte plaats vond, stopte hij een paar van die zaadjes in de aarde en trok verder. Mensen vonden het vreemd, want wat heb je daaraan, nietwaar? Maar de legende vertelt ook, dat jaren later overal waar Johnnie eens langs was getrokken, bloesemwolken stonden, het landschap nieuwe schoonheid bezat en iets veranderd was.

Dit is een legende. Maar ik geloof dat er overal in de wereld, zelfs nu, mensen zijn die proberen in de wereld, waar zij maar gaan, iets achter te laten, iets beter te maken, waarbij zij zich er niets van aantrekken wanneer anderen dit belachelijk vinden. Er zijn nog steeds mensen die proberen de wereld en de mensen iets te geven, in plaats van alles alleen maar te willen exploiteren. Zoals er mensen zijn die alles doen om de medemensen iets gelukkiger te maken, in plaats van hen alleen maar in naam rijker te maken.

Indien u mij een opmerking toestaat: de tendens van het ogenblik schijnt te zijn: Aan steeds meer mensen een steeds hoger inkomen bezorgen, zodat zij steeds hogere verplichtingen aan kunnen gaan en zich dus ook steeds meer zorgen kunnen gaan maken over hogere schulden. Dit geldt zelfs voor de staten zelf. Ik meen dat die dingen negatief zijn.

Positief is het, dat er nog steeds mensen zijn die zich gelukkig voelen, wanneer zij een ander blij kunnen maken met een kleinigheid, die nog tijd hebben voor medemenselijke relaties. Dergelijke mensen vinden natuurlijk geen plaats in een geschiedenisboekje. Maar als eens een mensheid blijft bestaan, waarvan de leden nog waarlijk mensen mogen heten, zo zijn dit degenen die dit mogelijk maken.

Altijd weer, wanneer ik naar uw wereld kijken kan, vraag ik mij af, hoe het toch komt dat de mensen geen begrip schijnen te tonen voor alles wat in het leven eerst werkelijk belangrijk is. Wanneer er twintig of meer mensen gestorven zijn door nalatigheid van anderen, dan denken er velen eenvoudig niet aan, wanneer hun club die dag gewonnen heeft. Want dat is voor hen dan het enig belangrijke.

Waar is het gevoel voor verhoudingen? Indien in Nederland een kleine politieke crisis komt, vergeet men opeens dat overal op de wereld mensen sterven door geweld. Wanneer de beurs wat onstabiel is, is men opeens vol angsten voor de toekomst en vergeet zich af te vragen hoe men van het heden het beste kan maken. Toch zijn er zoveel kleine dingen waardoor je de wereld beter, het leven gelukkiger kunt maken, ondanks alle dreigingen.

Overal vinden wij mensen die zeer belangrijk menen te zijn, en steeds weer gaan zij uit van het standpunt dat alles volgens de regels moet gaan en niet zo, dat de mensen er het beste aan toe zijn. De actualiteit van deze dagen legt voor mij nadruk op de dreigende ontmenselijking van de mensheid en gelijktijdig op de mensheid, die steeds weer en onder de meest vreemde omstandigheid haar mens-zijn bevestigt.

Indien ik een tuinman was, zou ik menselijkheid met brandnetels vergelijken: je probeert alles om ze uit te roeien, maar zij komen steeds weer op. Dat is het goede van de zaak. Wat ik u wil zeggen is dan heel gewoon dit: Het is belangrijk dat je leeft, niet hoe je leeft, wat je doet en hoe de burens over je denken en wat je volgens de gemeenschap betekent. Belangrijk is, dat je leeft.

Leef als een mens, erken je medemensen, stel geen eisen aan de wereld en laat die wereld ook niet toe al te veel eisen aan jou te stellen. Leef maar gewoon, wees jezelf, wees gelukkig, zoals je maar kunt en, als het even kan, maak ook een ander een beetje gelukkig. Wanneer je dat hebt gedaan, heb je iets gedaan dat vastligt in de eeuwigheid. Wanneer de gehele aarde en alle geschiedenisboekjes weg en vergeten zijn, zal dat nog altijd bestaan. Want dat is het leven, dat niet kan worden begrensd door menselijke generaties, het bestaan van een planeet of het lichten van een zon. Dat is het enige echte. Daarom zeg ik u: maak je niet te druk, blijf mens. Mogelijk komt er een crisis die je werkeloos maakt. Maar zelfs dan zijn er heel wat klusjes die je thuis of voor anderen op kunt knappen. Leven doe je toch wel. Wees daarom gelukkig, wees niet zo bang voor de wereld en wat daarin gebeurt.

Wees jezelf, wees zo blij en gelukkig als je kunt en deel je blijdschap met anderen. Dat is alles. Veel is het mogelijk niet, maar voor mij persoonlijk is het een soort beginselverklaring. Bovendien lijkt het mij het enige juiste antwoord dat je kunt geven aan een mens, wanneer hij door gaat denken en zich afvraagt: wat is de zin van het bestaan? Want voor mij is de zin van het bestaan: leven, blij zijn, soms pijn dragen en gewoon zorgen dat je leeft in en met anderen in een steeds veelzijdiger begrip, tot je op kunt gaan als jezelf in de grote mensheid die kosmisch gezien één eenheid is.

Goedenavond.

d.d. 21 juli 1972

N.B.

Laatste bijeenkomst van het verenigingsjaar op vrijdag 28 juli, eerstvolgende vrijdagbijeenkomst op 1 september 1972. U ontvangt dus geen verslagen over augustus!